

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1921.

V Ljubljani, dne 10. maja 1921.

Štev. 5.

29.

Sestanek gg. arhidiakonov in dekanov l. 1921.

Dne 29. marca 1921 se je vršil v Ljubljani sestanek gg. arhidiakonov in dekanov, sklican prvotno na dan 20. aprila 1921. Radi še enega duhovniškega sestanka, določenega za dan 29. marca, se je vršil tudi prvi sestanek isti dan.

Navzoči so bili: presvetli gospod knezoškof, generalni vikar, vsi arhidiakoni in dekani, razen trebanjskega, ki je bil bolan; zastopal ga je župnik Janez Hladnik s Trebelnega. Razen teh so bili na konferenci kot poročevalci: Janez Barle, župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani; dr. Fran Kulovec, tajnik vodstva S. L. S.; kaplan Jan. Komlanec, tajnik J. S. Z., in dr. Anton Zdešar, ravnatelj kongregacije usmiljenih sester.

Presvetli gospod knezoškof pozdravi zborovalce in otvori zborovanje. Določi, da se bo pred poročili, ki so naznanjena v 2. številki letošnjega Škofijskega lista, poročalo o štirih zadevah, namreč: a) o zavodu sv. Stanislava, b) o nameravani zadružni zvonarni, c) o dijaških organizacijah in č) o skrbi za mladeniče v vojaški službi.

1.

Zavod sv. Stanislava. Poroča Celsissimus: Časovne razmere kažejo, kako prav je bilo, da se je zavod ustanovil. V zavodu imajo dijaki ugodno stanovanje, zdravo hrano, čist zrak in točen red za delo in počitek. Med vojno, ko se je moral velik del zavoda odstopiti za bolnišnico, žal, ni bila mogoča povse zadovoljiva disciplina, toda zdaj vlada v zavodu lep red. Z znanstvenim napredkom so nadzorniki jako zadovoljni. Napredek dijakov je mnogo boljši kakor na državnih gimnazijah. Dijakov je letos 322. V prvem semestru je dobilo odliko nad 70 učencev in le približno 20 jih je dobilo nepovoljni red.

Pač pa nas vzdrževanje močno skrbi. Do sedaj smo izdatke še precej dobro pokrivali. Volila in darila so znašala letno do 120.000 K, jaz sem dal lani nekako 180.000 K. Letos nam pojde bolj trda. Stroški so proračunani na 1,969.000 kron, dohodki pa na

1,200.000 kron. Da ne zabredemo v dolgove, smo morali že med letom plačo za gojence povišati. Jaz pa dajem od novega leta mesečno od 25 do 30 tisoč kron. Upamo, da primanjkljaj ne bo posebno velik.

2.

Zadružna zvonarna. Župnik Barle poroča o namenu in o predpripravah za ustanovitev zadružne zvonarne.

O poročilu župnika Barleta se razvije živahen razgovor, pri katerem se izražajo razni pomisleki. Zlasti se poudarja, da so začeli sedaj ljudje sami naročati zvonove in da bodo kupili vselej tam, kjer bo cena nižja. Slednjič se sprejme sledeči predlog g. generalnega vikarja prošta Kalana: Konferenca jemlje poročilo g. referenta na znanje, ne prevzema pa glede nameravane zvonarne nobene obveznosti. Odbor »Zadružne zvonarne«, ki naj se izpopolni s sposobnimi, v trgovini in veleobrti izkušenimi lajiki, naj sestavi natančen načrt o nameravanem podjetju in njegovem obratu: o vodstvu, tehničnem osebju, delavcih, o rentabiliteti in dr. Sestavijo naj se tudi natančni proračuni. Ko bodo načrti in proračuni o vseh posameznostih sestavljeni, naj se skličejo duhovniki, ki naj odločijo, ali naj se začne z novo zvonarno ali ne.

Pri razpravi o novi zvonarni se je izrazila želja, naj škofijski ordinariat natanko določi, katere pravice imajo župljani do zvonov, ki so jih sami naročili.

3.

Katoliška dijaška zveza. Poroča Celsissimus: Katoliška dijaška zveza se lepo razvija. Po mariborskem taboru se opazuje znaten napredek. Ker akademik, naprošen za ustno poročilo pri shodu, danes ni prišel, mislim, da ustrežem, ako preberem pismo z dne 26. februarja t. l., s katerim me je Osrednji odbor dijaške zveze prosil, naj vernikom in duhovnikom priporočim to našo važno organizacijo v vsestransko podporo. Vsebina pisma je naslednja:

Za akademsko in srednješolsko mladino so velike nevarnosti v intelektualnem in moralnem oziru. Nasprotniki dobro vedo, da zmagajo gotovo, ako v neizkušena po resnici hrepeneča srca vsejejo laž in dvom. Na pomoč prihaja tej struji tudi ustanovitev Djačkog Ferialnog Saveza in znana sokolska naredba.

Oboje ima svobodomiseln smoter. Zato stoji slovensko katoliško dijaštvo v boju proti obojemu. To se pa mora goditi z uspehom le na ta način, da se ojači disciplina naših vrst, da se poglobi verska zavest dijakov.

»Osrednje vodstvo se te svoje naloge globoko zaveda. Izvršiti jo bo pa moglo le z božjim blagoslovom in pa sodelovanjem vse katoliške javnosti. Globoko smo uverjeni, da bi nas moral v našem delu podpirati vsak katoliški Slovenec, ki upa v zmago katoliške ideje v Sloveniji.

Obračamo se zato do Vas, Prezvzišeni, z iskreno prošnjo, da potom uradnega Škofijskega lista pojasnite vernikom in duhovščini velik pomen močne katoliške dijaške organizacije in jih pozovete, da sodelujejo, kakor tudi, da ne zapirajo src, kadar potrka dijakova revščina.

Nujno potrebno je, da vzdržuje osrednji odbor Slov. dijaške zveze stalen osebni in pismeni stik z našim dijaštvom v provincijalnih srednješolskih mestih, s tamošnjim starešinstvom, z voditelji dijaških Marijinih kongregacij, z akademskimi organizacijami izven naših meja itd.

Enako bi bilo nujno potrebno, da izdaja osrednji odbor od časa do časa pismena navodila, ki bi jih dobil v roke sleherni dijak in dijakinja. Vse to stane danes tisoče. Osrednji odbor pa navadno razpolaga le s par sto kronami. Res je, da danes prosijo vse-mogoče organizacije podpore, a res je tudi, da je momentano nobena tako ne potrebuje kot ravno dijaška.

Ko ponavljamo svojo prošnjo, obljubljam vnovič, da hočemo v vsakem oziru slediti navodilom Cerkve in delati vedno le v razširjenje kraljestva božjega med našim inteligenčnim naraščanjem.

Gg. duhovniki naj se za to važno zadevo z vneto zavzemajo.

4.

Skrb za mladeniče pri vojaki. Po-roča Celsissimus. Po natančnejših podatkih o zadevi in o pripomočkih, kako bi se naši mladeniči za časa vojaškega službovanja ohranili nepokvarjeni in bi se tako zdravi na duši in telesu vrnili na domačijo, prosim gospod knezoškof gg. dekane, naj se z vso močjo zavzamejo pri svoji duhovščini, da skrbi za te mladeniče ne opusti. Še posebej pripomni gospod knezoškof: »Pri tej priliki poprašam, ali bi ne kazalo, da za mladeniče, obvezane za vojaštvo, obnovite ono vsestransko skrb, kakor smo se dogovorili še pred vojsko? Na-

vodilo imate v knjigi »Instructio pastoralis« str. 158 do 161. Naj eden gospodov zadevo prouči in na sestanku gospodov poroča.

Pa tudi Orle sploh Vam zopet priporočim. Zavzemite se za nje, zavzemite se posebno za njihovo duhovno, za njihovo srčno izobrazbo. Orlovska zveza je začela izdajati osnutke za razne poučne govore. Preštudirajte jih in tako preuredite, da bo pouk za Vaše fante Orle privlačen in mikaven. Orlovstvo napreduje: od mariborskega tabora do danes je ustanovljenih 47 novih odsekov. Na noge, gospodje! Ali bi ne bilo koristno, ko bi znova pregledali navodilo v knjigi »Instructio pastoralis« pod naslovom »Juvenes« (str. 135—139)?

5.

Sedaj preidemo k obravnavi tvarine, ki sem jo za današnji sestanek določil (Škof. list 1921, str. 18).

Prva točka naj obravnava določila kanonov 139, § 3. in 142., ki govore o sodelovanju duhovnikov pri posojilnicah, pri gospodarskih zadrugah in pri raznih kupcijah.

Leta 1918. sem v pogledu na kanon 139 § 3. za tri leta, namreč do konca leta 1920., dovolil (Škof. list 1918, str. 66):

»a) da vodijo duhovniki posojilnice, kakor do sedaj, seveda previdno in vestno; b) da sodelujejo pri raznih gospodarskih zadrugah, ter skupno s člani skrbe za dotične potrebe v korist ljudstva; c) da so v šolskih svetih, pri cestnih odborih in pri vseh javnih poslih, pri katerih se denarni trošek in dohodek uravnava po določenem proračunu.«

Kanon 142 sem pa tako razložil (Škof. list 1918, str. 66, 67):

»Negotiatio oeconomica ni prepovedana, kar je važno za župnije, ki imajo svoja zemljišča, njive, gozde, vinograde. Kar pridelajo, svobodno razprodajajo. Tudi sme razprodati, kdor kaj za svojo potrebo kupi, potem pa več ne potrebuje.«

*»Negotiatio politica, namreč kupovanje in prodajanje z dobičkom na korist občine, je posebej klerikom prepovedana in je dovoljena le, »si urgens causa pietatis et caritatis aliud suadeat«. Da pa more duhovnik vedeti, ali obstoji taka causa, si mora izposlovati dovolitev škofovo, ki sicer nima pravice od te prepovedi dati oprost, ampak ima pravico razsoditi, če je dotični slučaj res »causa pietatis et caritatis«. Sem spadajo pridobitvene zadruge, naši konsumi in naše centralne zveze. O teh izjavim, da v sedanjih časih obstoji razlog spoštljivosti in ljubezni na korist našega ljudstva, ki si je po teh zadrugah in zvezah opomoglo in iztrgalo iz rok oderuhov.«

»Negotiatio lucrativa, namreč kupovanje in prodajanje za lasten dobiček je popolnoma prepove-

dana... Vendar, ko bi se »ad causam piam« pojavil posebno nujen in silen slučaj, bi mogel tako trgovino začasno dovoliti.

Ker je za posojilnice in zadruge določen rok potekel, in ker sem večkrat čul upravičene pritožbe o raznih pomanjkljivostih, sem se hotel o tem natančno prepričati in čuti nazore, misli in želje vseh gospodov; zato sem v »Škofijskem listu« 1920, str. 91 in 92 naročil gg. dekanom, naj v obeh zadevah pri konferencah razpravljajo in mi v obravnavaht natanko poročajo, »da bom zadevo preudaril in mogel konferenci dekanov predložiti točne sklepe«.

Od dveh tretjin vseh dekanij sem prejel prav točna poročila. Nazori in predlogi gospodov se ujemajo. Sodelovanje pri denarnih in pridobitnih zavodih je še potrebno posebno sedaj, ko jih hočejo nasprotniki osvojiti in ž njimi tudi ljudstvo za seboj potegniti. Pa tudi sposobnih lajkov še ni mogoče povsod dobiti, pa bi zavodi začeli morda hirati. Ljudstvo bi izgubilo zaupanje do zavodov in do duhovnikov, ki bi ljudstvo ravno v najbolj kritičnem času zapustili. Sodelovanje vzame sicer duhovnikom mnogo časa, toda na ugledu jim ne škoduje razen pri nekaterih trgovcih, ki so tem zavodom in duhovnikom že itak protivni. Vendar naj se od duhovnikov zahteva, da naj denarne in pridobitne zavode vodijo točno po pravilih in naj ne kupujejo in prodajajo osebno, kar njihovemu ugledu škoduje.

Na temelju teh soglasnih poročil potrdim zopet v smislu kan. 139 § 3. dovolitev, dano leta 1918, kakor sem jo zgoraj priobčil. Dodam pa koristne opazke, kakor jih je predložila dotična konferenca duhovnikov v Ljubljani, in ki se glase:

Glede prihodnjega sodelovanja duhovnikov pri denarnih in trgovskih zavodih so mnenja vseh navzočih soglašala v sledečem:

1. Razmere zahtevajo, da duhovniki še dalje sodelujejo pri denarnih, gospodarskih in trgovskih zavodih, katerih edini namen je korist našega naroda.

2. Ni izvršljivo, da bi bil duhovnik pri takih društvih samo svetovalec ali tajnik brez odgovornosti. V tem slučaju bi ne imel nobene odločilne besede; trpela bi njegova avtoriteta. Če bi bil v knjigah nered, bi bil duhovnik, ki bi jih pisal, tudi odgovoren državnim oblastim, čeprav bi ne bil odbornik.

3. Če duhovniki izpuste iz rok denarne zavode, se jih bodo kmalu polastili nasprotniki, ki bi tako tudi ljudstvo potegnili na svojo stran.

4. Največ nereda je tam, kjer duhovnik vodi kak denarni, gospodarski ali trgovski zavod sam, ne sklicuje odbora in se ne meni za združne postave in predpise.

Zato naj se da duhovnikom dovoljenje, upravljati take zavode ali pri njih sodelovati samo pod

pogojem, da bodo delali strogo po pravilih dotičnih zadrug in po združnih postavah, n. pr. vse naj določa odbor, ključev od blagajne ne sme imeti obeh duhovnik itd.

5. Pri konferencah naj se vedno nekaj časa posveti združništvu, kako naj se pravilno vodi. Če se je kje v dekanatu slišalo o kakih nepravilnostih, naj se to pri konferenci spravi na razgovor.

6. Gg. dekanii naj se skušajo informirati, kako ta ali oni duhovnik opravlja združne posle, in naj tudi o tem pri vizitaciji duhovnike izprašujejo in škofijskemu ordinariatu o tej zadevi poročajo. Nimajo pa pravice vpogleda v združne knjige.

7. Kakor hitro se izve za kak nered pri zadrugi, ki jo vodi ali ima važno besedo duhovnik, naj zahteva ordinariat točnega poročila in naj potrebno ukrene za ureditev.

8. Orglarski učenci naj se uče knjigovodstva. Tudi naj se pošiljajo nadarjeni mladeniči z dežele v združno šolo. Na Štajerskem že nekaj naših zavodov vodijo laiki, kar bi se dalo tudi pri nas doseči.

Vse to velja tudi glede trgovskih zadrug. Tudi tu naj se da dovoljenje le pod pogojem, da se bo duhovnik strogo držal združnih pravil in združnih zakonov. Strogo naj bi se prepovedalo vsem duhovnikom osebno kupovati in prodajati za zadrugo, ker je to v očeh ljudstva nekaj takega, da zelo omadežuje duhovsko čast.

Posebej za mesto Ljubljano velja po mnenju gospodov to-le:

1. V Ljubljani bi se vse zadruge lahko vodile brez sodelovanja duhovnikov.

2. Duhovniki pa s svojim sodelovanjem zadrugam veliko koristijo. S svojim sodelovanjem dosegaajo, da zadruge s svojim dobičkom podpirajo občekoristne namene. Duhovniško sodelovanje vzbuja v ljudstvu zaupanje do zadrug.

3. Ni nobene nevarnosti, da bi vsled tega sodelovanja kaj trpel ugled katerega duhovnika. Pripominja se še, da v odborih vseh naših zadrug v Ljubljani — izvzemši Kat. tisk. društvo — tvorijo veliko večino laiki.

6.

Vzroki komunističnega in socialdemokratskega gibanja po naših župnijah ter deloma odpor proti duhovskemu vplivu med ljudstvom; izdatni pomočki zoper to gibanje.

Pri volitvah za ustavno skupščino nas je prenetilo veliko število glasov za komuniste (pri nas 9190, v lavantinski škofiji 5665) in za socialne demokrate (pri nas 6929, v lavantinski škofiji 20.257). Ta okolnost me je napotila, da sem za naš sestanek postavil drugo vprašanje o vzrokih tega gibanja in o izdatnih pripomočkih, da se zmanjša in oslabi.

Kot poročevalca sem naprosil gg. Komlanca in dr. Kulovca, ki nam bosta mogla podati radi svojega dela na tem polju primeren pouk. Pri razpravi pa se oglasite gospodje in podano sliko izpopolnite.

Najprej ima besedo g. Komlanec, ki izvaja:

»Socialistično in komunistično gibanje, kot ga tu mislimo, je krušno gibanje revnih v smislu materializma ali vsaj verskega indiferentizma. Pozitivni ideal obojih je kalen, v tem namreč, ko iščeta sigurnosti, v kateri naj bi uživali materialno srečo vsi ljudje. Pač pa je oboje gibanje bolj jasno po svoji negativni strani. Oboje gibanje hoče omejiti pravico posameznikov, samo da je komunizem pri tem daleko radikalnejši. Oboje gibanje in posledice dobro označujejo njuna gesla: Proč s sedanjim družabnim redom! Proč z nositelji sedanjega družabnega reda! Proč z imejitelji imetja! Proč z imejitelji oblasti! Živel socialna revolucija!

Glavni vzrok, da se to gibanje širi, so neurejene gospodarske in politične razmere, zloraba lasti in oblasti. Glavno sredstvo pa, da se to gibanje širi, je sistematična agitacija s pomočjo tiska in organizacije.

Širi pa se to gibanje bolj ali manj tam, kjer najde bolj ali manj ugodna tla. Ker je to gibanje gospodarskega izvora, razdelimo tozadevno naše župnije v tri vrste: v take, kjer se prideluje živež, v take, kjer se izdelujejo industrijski izdelki in industrijsko tvorivo, in v take, kjer se blago zamenjuje. Po tej ekonomski razdelitvi imamo torej kmetijske, industrijske in tržne (mestne) župnije.

Najbolj ugodna tla za materialistični socializem in komunizem nudijo industrijske in tržne župnije, in sicer zato, ker je tu največja premoženjska razlika: veletrgovina in revni odjemalci, veleindustrija in delavci-nemaniči. Danes — izvzemši izjem — nihče ne trguje zaradi socialnega blagra, ampak vsak zaradi čimvečjega gmotnega dobička. Istotako nobena akcijska družba ne snuje podjetij v skupno dobro, ampak le zato, da množi zasebni kup akcionarjev. Kdo se meni, če drugi trpe pomanjkanje?

Kjer je preveliko bogastvo, tam je npravna izkvarjenost; istotako, kjer je preveliko ubošstvo. Bogastvo rodi razkošje, oholost in trdosrčnost; revščina pa zavist, neznačajnost in nezadovoljnost.

Ta npravna izkvarjenost je drug razlog, zakaj se širi komunistično in socialistično gibanje zlasti po teh župnijah.

Tretji razlog za to mamonistično, trdosrčno in maščevalno ljudsko gibanje je v tem, da pri velepodjetjih med gospodarji-lastniki in delavci ni nobenega osebnega stika. Gospodar-akcionar mnogokrat niti ne stanuje v tistem kraju. Delavec ne pozna, zato jih tudi ne ljubi in se ne briga zanje. Z njimi občujejo njegovi najeti uradniki. Edini interes, ki ga veže na

podjetje, je tvarni dobiček — denar, tudi delavci ne čutijo nobenega družinskega čuvstva do gospodarja. Isti razlog, ki gospodarja veže na podjetje, veže tudi nje — denar. V gospodarju gledajo svojega gospodarskega sovražnika. Tako sta gospodar in delavec dve sovražni bojni stranki. Oba prežita, kako bi drug drugemu iztrgala kos materije — donos podjetja. To zlohotno razredno bojno stanje je kot nalašč netivo za širjenje materialističnega komunizma in socializma.

No, če je komunistično in socialdemokratsko gibanje umljivo za industrijske in tržne župnije, zakaj se potem širi tudi po kmetijskih župnijah? Tudi v takih, kjer ni tovarin in graščin, kjer ni velikih razlik v premoženju in tudi npravna izkvarjenost ni tako velika? Tu so seveda vzroki drugi.

Prvi je ta, da hodijo kmetijski mladeniči in možje delat v industrijske in tržne kraje. Tu se navzamejo komunističnih in socialističnih nazorov in zanašajo tega duha v svoje rojstne župnije. Nekateri stanujejo v bližnjih kmetijskih župnijah in hodijo po eno ali več ur daleč na delo v rudnik ali tovarno. Drugi se za gotov čas izselijo v industrijski kraj in ko zaslužijo, kar jim je manjkalo, se vrnejo domov, napolnjeni s komunistično in socialistično modrostjo.

Drugi vzrok za te župnije je ta, da kmetijski mladeniči in možje niso kos industrijskim delavcem v poznavanju socialnih razmer, v agitacijski zgovornosti in organizacijski spretnosti. Vedno mezdno gibanje in eksistenčne krize, ki jih doživlja, silijo industrijskega delavca, da se zanima za vse zasebno in javno gospodarstvo. Da pri pogajanjih zmaga, kliče organizacijo, vlado in javnost na pomoč. Pri tem se do dobrega seznanja v praksi z vsem državnim sistemom, izpregleda vse hibe družbe in uvidi velik pomen strokovne organizacije. Tako je v teh stvareh dostikrat bolj razsoden kot kak znanstevnik. Zato okorni kmetijski mož hitro podleže.

Dalje je treba vedeti, da se za socializem in komunizem agitira tudi med vojaki. Struja, ki želi moralnim in nemoralnim potom doseči cilj, skuša odstraniti ovire; zato nagiblje na svojo stran vojake, da ji ne bi morda kje prekrizali računov in ker jih zase potrebuje.

Tudi imajo socialisti in komunisti po vseh župnijah svoje zaupnike. Ti so ali tam doma ali tja poslani in po potrebi vzdrževani iz organizacijskega fonda. Nalog imajo, da širijo in pripravljajo tla socialistični oziroma komunistični stranki. Ta zaupniška organizacija ima pred seboj zemljevid vseh krajev in preresetava, kje je za njeno akcijo dovolj preskrbljeno in kje še ni.

V vseh vrstah župnij po širjenju socialističnega in komunističnega gibanja služi dobro razvita tiskovna propaganda: politični dnevnik »Naprej«, strokovni

tednik »Delavec«, politični tednik za kmetško ljudstvo »Ljudski Glas«, reviji »Gospodarski vestnik« in »Naši zapiski«.

Po vseh župnijah razpletajo politično organizacijo »Kmetško delavsko zvezo« — sprvega se je imenovala »Gubčeva Zveza« in prosvetno organizacijo z imenom »Svoboda«. Najpomembnejša njihova organizacija so strokovna društva. V teh skušajo združiti delavce posameznih strok. Tako imajo »Osrednje društvo kovinarjev«, »Osrednje društvo stavbinskih delavcev« in podobno. Njihova gospodarska organizacija šteje 46 konsumnih prodajalen in 15 drugih zadrug.

Neurejene razmere v državi so vzrok, da so ljudstvu vse opozicionalne stranke simpatične. Tako je socialdemokracija silno rastla, dokler ni vstopila v vlado. Od tedaj so pridobili komunisti. Splošna ljudska nezadovoljnost je naravna zaveznica temu gibanju.

II. Gibanje, ki je zavalovilo takorekoč čez ves svet, ki zanaša med ljudstvo materialistično socialno mišljenje, občuti kot oviro versko organizacijo. Zato je treba pojasniti drugo vprašanje, ki se glasi, zakaj se širi odpor proti duhovskemu vplivu med ljudstvom. Vzroki so ti-le:

Duhovniki zagovarjajo zakonitost, zvestobo pravnemu redu in da je treba čuvati zakone morale. Ljudstvo pa v svoji želji po hitri spremembi občuti disciplino, ki jo terjajo duhovniki, kot zadržek in kot neko protivje njegovim zahtevam. Tudi izprevračajo nasprotni agitatorji duhovnikove besede. Zlasti pa hujskajo zoper avtoriteto in pokorščino. Ni ga dražjega in blažjega božjega daru kot je oblast in ne bolj sladko in prikupne družabne lastnosti kot je vdanost in pokorščina. A vsled tako pogoste zlorabe oblasti v teh časih, ki jo ljudstvo občuti pri državi, uradih, pri vojakih, dobiva o oblasti in pokorščini skažen pojem. Oblasti si ne predstavlja v obliki očeta, ampak birača, in pod pokorščino pasje suženjstvo. Že sama beseda mu je mrzka. Če duhovnik dovolj previdno in pojasnjevalno teh besedi ne upotreblja, mu vsled te zmedenosti pojmovanja zameri in se odvrča od njega.

Drugi vzrok: Duhovniki so večinoma doma iz kmetško-delavskih krajev. Zato dobro poznajo dušo kmetško-delavskega ljudstva in občutijo vse utripe kmetškega srca. Novo ljudsko gibanje pa prihaja iz industrijskih delavskih krajev. Zato ni zadostnega psihološkega umevanja delavskih teženj in ne tako naravno občutenih simpatij.

Tretji vzrok: Duhovniki vzgajajo ljudstvo tudi v raznih svetnih kulturah in to že nad dvajset, trideset let. Nekaterniki med ljudstvom so se že toliko razvili v posameznih strokah, da bi se radi že sami dejstvovali in jih jezi, da jih ima duhovnik še vedno za

otroke v dotični kulturi in jim ne da ničesar v roke, n. pr.: pri vodstvu kmetških zvez ali kake zadruge.

Četrty vzrok in to bo glavni: Zoper duhovne se širi od francoskih enciklopedistov, torej že nad 100 let sem sistematično sovražstvo, ki ima svoj skriti sedež v ložah, odkrit pa v vseh antikirščansko kulturnih organizacijah, ki jih vzdržujejo in negujejo katoličani-odpadniki. Pomislimo le, da pri nas v Sloveniji bere vsak dan v svobodomiselnih dnevnikih več kot 20.000 ljudi dobromerjene novice zoper duhovnike. To ne more ostati brez posledic.

III. Izdatni pomočki zoper to gibanje. Svetovni tok hudega je tako silen in tako raznovrsten (prihaja pod podobo leposlovja, znanstva, socialnosti, humanitete, patriotizma, državotvornosti, napredka), da bi mu moglo, po človeško mišljeno, komaj zoperstati sveto ljudstvo s svetimi duhovni. Duhovnik v svojem teritoriju se ima danes ko vladar, kateremu naznanjajo seli od vseh strani: tam in od tam in od ondod vdira sovražnik. No, pri nadnaravni pomoči, ko jo je treba suponirati, ne mislim obstati. Poudarim pa štiri pomočke, ki so v stanu omejiti in zatreti komunistično in socialdemokratsko gibanje, in ti so: Vzgoja kmetških in obrtnih mladeničev, izravnavanje premoženja, delavski tisk in strokovna organizacija.

Prvi pomoček je poklicna vzgoja mladeničev, zlasti kmetških. Kmetška družina ima po več sinov. Vzgajajo pa se vsi tako, kot bi mislili vsi ostati na kmetiji. Kmetijo pa dobi samo eden. Drugi gredo v rudnike, tovarne in mesta. Ti morajo v bodoče odhajati z doma tako, da vedo, kam gredo in kaj jih tam čaka. Poznati morajo, še preden pridejo tja, lahko duševno osvajati in uveljavljati svoje nazore, ne pa da so takoj zvezani od močnejših agitatorjev na rokah in nogah in zapisani v njih materialistične organizacije kot podjarmljenci.

Drugi pripomoček je izravnavanje premoženja. To delo se med našim ljudstvom že vrši. Vrše ga zlasti duhovniki že nad trideset let s snovanjem zadrug in pospeševanjem združnega gospodarstva. Treba je podpirati vsako akcijo, zasebno in državno, ki meri na to izravnaje premoženja. Čimbolj se velekapital raztoči in raztaka med ljudi, ki se pečajo s telesnim delom, tembolj je izdrta korenina vsemu komunističnemu socialdemokratskemu gibanju.

Tretji pomoček je delavski tisk. Delavsko ljudstvo mora dobivati duševno hrano iz krščanskih rok. Za enkrat so nasprotniki tozadevno na boljšem. V tri stranke razdeljeni na polju delavskega gibanja so že vsak zase, skupno pa že pretežno na boljšem. Komunisti ravno spet obnavljajo svoje zatrti politično časopisje, socialdemokrati sami pa imajo tri politične liste, enega strokovnega in dve reviji, vse iz delavskega vidika in za delavce pisane.

Četrty pomoček in najizdatnejši, da, popolnoma zadosten že sam zase, so pa strokovne organizacije. Kdor ima to v rokah, ima v rokah državo. Strokovne organizacije zbirajo delavce po njih poklicnih vrstah. Njih namen je, da jim varujejo pravice in se bojujejo za nje. V njih je zbrano delavsko število v urejeno moč. Ena sama delavska kategorija, ki je združila vse svoje delavce v strokovno organizacijo, more ustaviti v eni uri ves obrat v državi. Katoličani moramo strokovnim organizacijam posvetiti zadostno pozornost in zbrati vanje vse ljudstvo. Kakor socialisti in komunisti povzročajo s pomočjo strokovnih organizacij vsled svojega materializma socialne razvaline, tako morajo strokovne organizacije, poslušne na temelju krščanstva, upostaviti družabni red. Strokovne organizacije, razvite na krščanskem temelju, pomenijo zmago katoličanstvu, ne samo v predstavnih, ampak v žilah in osrčju moderne države.

O poročilu se otvori razgovor. Nekateri so vprašali, kako v sklad spraviti organizacijo kmetijskih posestnikov in kmetijskih delavcev, ker se interesi mnogokrat križajo. Referent in dr. Kulovec dajeta potrebna pojasnila.

Na sestanku dekanov je bilo tudi poročilo (referent dr. Fr. Kulovec) o katoliških shodih, ki naj bi se tekom letošnjega leta priredili po posameznih okrajih. Radi prometnih težkoč je nemogoče v bližnjem času sklicati katoliški shod v takem obsegu, kakor so se vršili v prejšnjih časih. In vendar vemo, da so ravno katoliški shodi dali novo pobudo vsemu našemu javnemu življenju. V sedanji splošni zmedbi bi bilo potrebno, da bi se zopet na katoliških shodih orientirali v luči katoliških idej o vseh vprašanih, ki sedaj pretresajo svet. Ker so pa taki veliki katoliški shodi nemogoči, zato so posebno v Nemški Avstriji začeli prirejati katoliške shode v manjšem obsegu, ki so pa dosegli isti namen, kakor nekoč veliki katoliški shodi. Po vseh večjih okrajih so priredili tekom lanskega leta okrajne katoliške shode, ki so na splošno trajali en ali dva dni. Program teh okrajnih katoliških shodov je bil sledeči:

Na predvečer je bilo otvoritveno zborovanje z obligatnimi pozdravi ali komerzom. Drugi dan so začeli s pravim katoliškim shodom. Program je obsegal tri točke:

1. Cerkevna slovesnost s slovesno službo božjo, pridigo in navadno s skupnim sv. obhajilom.

2. Dopoldne so se vršila zborovanja po odsekih. Obravnavali so predvsem organizacijska vprašanja, kako bi organizirali moško in žensko mladino, žene, delavce. Govorili so tudi o časopisju in predvsem o organizaciji karitativnega dela.

3. Popoldne je bilo slavnostno zborovanje, pri

katerem so govorili o velikih katoliških vprašanih katoliškega ljudstva — o zakonu, šoli, družini in dolžnostih katoličanov do javnega življenja — razni priznani govorniki.

Taki katoliški shodi so se vršili po vseh dunajskih okrajih in po vseh večjih okrajih po Gor. in Dol. Avstrijskem in tudi drugod. Ti okrajni katoliški shodi so vzdignili med ljudstvom veliko gibanje, kakor ga že dolgo poprej ni bilo. Število udeležencev na teh katoliških shodih se je gibalo na 6—10.000. Ti shodi so poživali povsod društveno življenje in so dali tudi vsemu javnemu življenju katoliškega ljudstva nove moči in krepkejšega razvoja.

Tudi pri nas se je sprožila misel, da bi jeli že tekom tega leta prirejati take shode. Bili bi silno potrebni in tudi koristni. Ljudstvo je zbegano in v mnogih vprašanih neorientirano. Treba bo velikih dejanj, da ljudstvo zopet dvignemo iz splošne zmede k jasnim ciljem. Zato je pa treba velikega ljudskega gibanja, ki bi ga gotovo vzbudili taki okrajni katoliški shodi. Potrebni so okrajni katoliški shodi tudi z ozirom na to, ker je na vseh poljih polno kulturno-bojnih poizkusov svobodomiselstva. Ljudstvo se mora o vseh teh poizkusih temeljito poučiti in mora misliti na obrambna sredstva, ki jih bo uporabilo v boju za svoje svetinje.

Na sestanku so se gg. dekanji o tej stvari posvetovali in sklenili, da se naj v poletju ali pa na jesen vrše po večjih okrajih za dekanije ali za politične okraje taki okrajni katoliški shodi. Izvolil se je osrednji odbor, ki ima nalogo, da vse te katoliške shode dobro pripravi, po posameznih okrajih se bodo pa izvolili lokalni odbori, ki bodo v dotičnih okrajih pripravili vse potrebno za okrajne katoliške shode.

7.

Strežba bolnikov. Poročal je dr. Zdešar. Dekan Koblar opozarja na to, da so tudi na deželi že sestre, ki strežejo bolnikom, namreč v Kranju, Kamniku, Tržiču, Mengšu, Komendi in morda še kje drugje.

Dekan Riharsi ne želi lajiških strežnic, s katerimi se je svoj čas že naredil poskus.

Sklepa konferenca o tej zadevi ne napravi nobenega.

Celsissimus priporoči gg. dekanom, naj se o tej zadevi na dekanijskih konferencah posvetujejo z duhovniki.

K sklepu priporoči Celsissimus, naj gg. dekanji skušajo izvršiti, kar se je sklenilo, oziroma kar se jim je priporočilo. Posebno jim priporoči krščanske organizacije in katoliške shode.

Konferenca dekanijskih voditeljev Marijinih družb,

dne 10. februarja 1921 v Ljubljani.

Zastopanih je bilo 15 dekanij. Cirknica, Kočevje in Vrhnika niso bile zastopane.

Posvetovanje je trajalo od 10.—13. ure.

Zborovalci so se zedinili v sledečih mislih in sklepih: Ker imamo toliko raznih družb in društev in ker gospodje nimajo radi veliko nadzorovanja, jim mi nismo delali veliko nadlege. Toda razmere nas silijo, da našo nalogo bolj natančno izvršujemo in vodstvu Marijinih družb večjo skrb posvečamo. Po eni strani nas silijo k temu razmere čase. Cerkvi sovražne sile delajo vedno hujše, da bi kar največ ljudi od Boga odtrgale. Zato moramo mi naše vrste tesneje strniti in vse, kar še versko čuti, krepkeje kot dosedaj organizirati. Kajti kar ne bo organizirano, bo odletelo. — Drugi vzrok, da se moramo za družbe bolj zavzeti, je pa ta, ker nam bodo sicer začele razpadati. Nele da je propadlo mnogo mladeniških družb, preteklo leto je bilo opuščenih že par dekliških. Tega mi, ki smo za to poklicani, da za družbe skrbimo, ne smemo brezbrizno gledati.

Najprej se mora institucija dekanijskih voditeljev sama bolje urediti. Ta služba naj ne bo samo neko ime brez vsebine. Izvolijo naj se v to gospodje, ki se bodo z ljubeznijo in gorečnostjo posvetili skrbi za Marijine družbe. Sklene se, da se voli dekanijski voditelj vsako tretje leto nanovo, in sicer pri prvi pastoralni konferenci v letu. Vsak dekanijski voditelj vodi z a p i s n i k Marijinih družb svoje dekanije. Vsak naj obišče vse družbe svojega okrožja vsaj vsako drugo leto.

Formularji za letna poročila se bodo razposlali odslej vsako leto takoj ob novem letu in jih bodo prinesli dekanijski voditelji že izpolnjene k tej konferenci, ki bo vsako leto predpustom okoli praznika Lurške Gospe.

Po teh poročilih se bo sestavila in objavila vsako leto statistika Marijinih družb. To se bo zgodilo tudi letos (za l. 1920), samo kasneje, ker so formularji razpošljejo sedaj, vrnejo naj se pa izpolnjeni do 1. junija.

Kakor prejšnja leta naj bo tudi odslej vsako leto ena konferenca Sodalitatis, in sicer prva po Veliki noči, m a r i j a n s k a. Pri tej dekanijski voditelj referira a) o sklepih konference dekanijskih voditeljev v Ljubljani, b) o stanju Marijinih družb, ki jih je preteklo leto obiskal. Vrh tega pa je lahko še kak drug referat o Marijinih družbah. Zapisnik o tej konferenci se posebej dopošlje v Ljubljano osrednjemu svetu Marijinih družb.

Ta osrednji svet tvorijo sedaj: škofijski voditelj, njegov namestnik rektor P. V. Kopatin D. J., spiritual Filipič, prof. dr. Al. Merhar, župnik Iv. Petrič, P. Franc Tomc D. J., dr. Alojzij Zdešar C. M. Na ta osrednji svet naj se obračajo vsi voditelji, ki imajo pri družbah kake dvome ali težave.

Posebna pažnja naj se obrača družbam, ki hirajo. Ako ima kaka družba propasti, naj se poskusi prej vse, preden se prepusti propadu. Naj se povabi dekanijski ali škofijski voditelj in naj se napravijo za družbo duhovne vaje. Družba, ki se ne da rešiti in je propadla, se mora naznaniti škofijstvu, kakor se je naznanila nje ustanovitev. Sicer imamo lahko vse polno propadlih družb, ne da bi škofijstvo za to kaj vedelo.

Vse propadle — to so zlasti mladeniške družbe naj se skušajo zopet oživiti. Če z odraslimi fanti ni mogoče, pa vsaj z Marijinim vrtcem. Saj ima Marijin vrtec le potem kaj pomena, ako otroci iz njega prestopijo v Marijino družbo. Mladeniške družbe, ki se pa nikakor ne dajo oživiti, naj se naznanijo škofijstvu, da bodo računi o Marijinih družbah čisti.

Tudi tam, kjer so Orli, naj bi se skušala uvesti Marijina družba za mladeniče. Orlovska zveza in vodstvo Marijinih družb sta se dogovorila, da se hočeta medsebojno podpirati. Povsod naj bi se ustanovila orlovska organizacija. To je organizacija poštenih fantov, tudi če nimajo uniforme in telovadbe, kar ni bistveno; bistveno je, da imajo fantje pošteno družbo in da pošteno živijo ter da imajo vsaj na 14 dni fantovske shode. Vsi boljši Orli pa naj bi bili obenem kongreganisti. V Nemčiji, kjer sta bila sedaj dva ljubljanska duhovnika na študijskem potovanju, so vsa mladeniška društva obenem kongregacije. V eni sami večji fari je do 400 fantov v društvu in kongregaciji.

Tudi z dekleti je sedaj po vojski v tej splošni razbrzdanosti večja težava. Vendar pa način, ki se ga nekateri voditelji poslužujejo, da družbo razpustijo, potem pa iz nanovo priglasičenih spet sestavljajo, ni priporočljiv. Tudi dobra dekleta se včasih potem nočejo prigrasiti. Družbe, ki so potrebne temeljite prenovitve, naj bi se prigrasile dekanijskemu voditelju ali osrednjemu svetu.

Glede »dekliških in mladeniških zvez«, o katerih je bil lansko leto na tej konferenci govor, da naj bi se vanje sprejemala dekleta in mladeniči, ki niso za Marijino družbo, ni bilo mišljeno tako, da naj se ustanavlja kaka nova samostojna organizacija, ampak tako, da naj se sprejmejo v izobraževalno društvo,

kjer naj tvorijo dekleta in fantje v okviru društva svoj poseben odsek ali zvezo. To je bilo rečeno in priporočeno radi tega, ker je dokaj deklet in še več fantov, ki so krščanskega mišljenja, a ne za Marijino družbo; pa je vendar koristno in potrebno, da so vsaj pri neki krščanski organizaciji, da jih svobodomiselnost ne potegne k sebi.

Marijine družbe za matere se vedno bolj ustanavljajo. Da se niso že doslej bolj priporočale, je bil vzrok med drugim ozir na tretji red, ki je vpeljan po večini župnij in v katerem tvorijo žene večino. Razmere so pa postale take, da moramo materam posvetiti prav posebno skrb, kajti le prav globoka verska domača vzgoja more mlade ljudi v dobrem

tako utrditi, da morejo potem kljubovati vsem zapeljivostim sedanjega sveta. Zato se Marijine družbe za matere kar najtopleje priporočajo. Vabijo naj se zlasti mlade matere, pri katerih delo pri otrocih še ni zamujeno.

Da se v vodstvu družb zopet poživimo, bo po mnogih letih letos v juniju zopet splošen shod voditeljev Marijinih družb.

Dalje se bodo prirejali v bodoče — kakor delajo druge organizacije — tečajji ali pa duhovne vaje za prednike(ce) in člane predstojništva Marijinih družb. Prihodnje leto pa bo skupen shod mladeniških in moških Marijinih družb na Brezjah ali pa v Ljubljani.

31.

Usposobljenostni izpiti za veroučitelje ljudskih in meščanskih ter srednjih šol.

Kot pojasnilo in kot podrobnejša določila k sedaj veljavnim predpisom o teh izpiti (Škof. list 1919 str. 89 in Škof. list 1920 str. 11) se določa sledeče:

1. Usposobljenostne izpite smejo delati veroučitelji, ki so že vsaj dve celi šolski leti poučevali verouk na kaki šoli.

2. Prošnje za izpite naj se pošiljajo dekanijskim uradom. Ti prilože vsaki prošnji natančno kvalifikacijo, v kateri ocenijo prosilca glede njegovih zmožnosti za šolsko službo, glede metode in uspehov v šoli, pa tudi glede njegovega dušno-pastirskega delovanja. Kandidati, ki službujejo v Ljubljani, vlagajo svoje prošnje pri ordinariatu. Prošnjam naj se prilaga gimnazijsko zrelostno izpričevalo.

3. Kandidati za ljudske in meščanske šole delajo izpite iz sledečih predmetov:

- a) iz apologetike v obsegu učne knjige bogoslovnega študija;
- b) iz dogmatike in morale, po srednješolskih knjigah: dr. Pečjak, Resnice katoliške vere in Življenje po katoliški veri;
- c) iz zgodovine božjega razodetja: znanje svetopisemskih zgodb in za umevanje in razlago najpotrebnejše reči iz uvodne vednosti (pomoček: Längle ali daljša Lenhart: Geschichte der göttlichen Offenbarung).
- č) iz cerkvene zgodovine v obsegu potrebnega znanja na srednjih šolah (pomoček: Medvedova cerkvena zgodovina).
- d) iz liturgike po knjigi: dr. F. Ušeničnik: Pastoralno bogoslovje, tretja knjiga;
- e) iz homiletike po knjigi: dr. Fr. Ušeničnik: Pastoralno bogoslovje, druga knjiga, drugi del;

f) iz pedagogike po knjigi: dr. Fr. Ušeničnik: Vzgojeslovna načela;

g) iz katehetike po knjigi: dr. Fr. Ušeničnik: Pastoralno bogoslovje, druga knjiga, prvi del.

Za izpopolnitev katehetičnega znanja naj prebere kandidat kako obširnejše delo o vzgoji in pouku manj nadarjenih in slaboumnih.

Vsak kandidat za ljudske in meščanske šole ima tudi nastop v šoli.

4. Kandidati za srednje šole delajo izpit iz sledečih predmetov:

- a) Apologetika, dogmatika in morala. Kandidati naj se nauče teh predmetov v oni izmeri, kakor se jemljejo v teologiji. Pregledati pa morajo tudi veroučne knjige za srednje šole, in kar se že tam mladini podava, naj iz bogoslovnih knjig tako poglobé, da bodo mogli dotično stvarino v šoli jasno in zanimivo predavati.
- b) Modroslovje v obsegu bogoslovnega študija.
- c) Zgodovina božjega razodetja. Suponira se znanje svetopisemskih zgodb in se zahteva tudi iz biblične uvodne vednosti, kar je potrebno za razlago in umevanje svete zgodovine pri bolj odrasli mladini, ki kmalu stopi v krog izobražencev, posebno v apologetičnem oziru. Kot pripomoček se priporoča: Schuster-Holzammer, Handbuch zur bibl. Geschichte v 7. izdaji (dr. Selbst in dr. Schäfer). Predela naj se vsaj eno izmed krajših del: dr. Zschokke, Historia sacra Antiqui testamenti; Brüll, Bibelkunde; Längle, Geschichte der göttl. Offenbarung.
- č) Cerkevna zgodovina. Pričakuje se tisti obseg znanja, kakor v bogoslovju. Pomoček: Poleg Medve-

dove učne knjige za poglobitev Marxova zgodovina.

- d) Liturgika in homiletika kakor za ljudske in meščanske šole.
- e) Vzgojeslovje in homiletika kakor za ljudske in meščanske šole. Poleg tega naj se predela dr. Leopold Krebs, Methodik des Unterrichtes in der katholischen Religion.

Vsak kandidat ima tudi poskusno predavanje za kak višji razred iz tvarine, ki si jo sam izvoli. Tudi mora napraviti domačo nalogo iz tvarine, ki se določi, ko se mu reši prošnja za izpit.

5. Spregled od izpita iz posameznih predmetov

daje ordinariat po nasvetu izpraševalne komisije, če je znanje dotičnih predmetov zadosti izpričano.

6. Kandidatom se priporoča, naj iščejo informacij o skušnji pri eksaminatorjih, preden se začno zanj pripravljati. Tačas so za eksaminatorje določeni gg. profesorji: dr. Perne, dr. Levičnik, dr. Pečjak in dr. Demšar. Kandidati morajo poznati veroučne knjige, ki se rabijo na ljudskih in meščanskih, oziroma na srednjih šolah v Jugoslaviji.

Ker se šole množe in bo treba vedno več veroučiteljev, se vabijo nadarjeni in zdravi gospodje, ki imajo veselje do dela v šoli, da se za usposobljenostne izpite pripravijo. Termini za te izpite se bodo vsako leto posebej naznanili. Letos se bodo vršili v juliju.

32.

Spregledi zakonskih zadržkov.

Circa facultates Ordinariorum.

A. A. S. 1921, str. 134.

Cum aliquando Rmi Ordinarii SS. Congregationibus preces porrigant, ut speciales facultates sibi concedantur, iuxta formulas, quae olim dabantur a S. Congregatione de Propaganda Fide, eidem declaratur quod definitiva norma super hac re quamprimum statuatur et notificabitur. Interim vero sciant Rmi Ordinarii adhuc vigere facultates quae durante bello

a S. Congregatione Consistoriali concessae fuerant, decretis de die 25. aprilis 1918 et 2. augusti eiusdem anni.

Na podlagi te objave se morejo spregledi — servetis servandis — še nadalje podeljevati od škofa. Prim. Škof. list 1921, str. 40.

33.

Škofijske pisarniške pristojbine.

Prot. 699/21.

Sacra Congregatio Concilii.

Beatissime Pater

Ordinarius Labacensis humiliter exponit:

Per rescriptum istius Sacrae Congregationis diei 5. augusti 1918 ad quinquennium approbatae sunt taxae pro cancellariis episcopalibus provinciae ecclesiasticae Illyriae secundum schema a metropolitano et archiepiscopo Goritiansi propositum.

Cum autem hae taxae pro hodiernis temporis circumstantiis nimis exiguae sint — nam una corona jugoslavica valet circa 20 cent. ital. — infrascriptus episcopus rogat, ut S. Congregatio permittere dignetur, ut pro cancellaria episcopali Labacensi liceat incipiendo ab anno 1921 exigere taxas quadrupliciter maiores taxis in schemate approbato.

Sacra Congregatio Concilii, auctoritate SS. D. N. Benedicti PP. XV, attentis expositis, benigne tribuit Ordinario Labacensi facultates iuxta preces usque ad exitum rescripti diei 5. augusti 1918.

Datum Romae die 24. februarii 1921.

D. Card. Sbarretti, m. p.
Praefectus.

O tem se župni uradi obveščajo s pripomnjo, da se pristojbine, objavljene v Škof. listu 1918, str. 158, zvišajo v smislu reskripta.

Šk. ordinariat v Ljubljani,
dne 25. aprila 1921.

† Anton Bonaventura, škof.

34.

Za dvignjenje in učvrstitev javne npravnosti.

Ministrstvo ver kraljevine SHS, katoliško odele-
nje v Belgradu, je poslalo semkaj dopis z dne 29.
marca 1921, št. 753, naslednje vsebine:

»Prečasnomu Biskupskom Ordinarijatu v Ljub-
ljani.

Gospodin Ministar Unutrašnjih Dela uputio je
Njegovoj Svetosti Patrijarhu Srpskom predstavku ove
sadržine:

»Ratovi su doneli, da su naravi osurovile, a javni
moral pokolebao. Ubiti čoveka, napasti na tudju slo-
bodu, čast i imovinu — danas nije teško. Otuda su
povećana krivična dela i ugrožena javna bezbednost.
Kaznene represije ne mogu ovde same da pomognu.
Valja raditi sa više strana: vaspitno, moralno. Crkva
u ovom pravcu može naročito mnogo da uradi. I ja
Vas molim, da sveštenstvu izvolite dati uputstva i
naredjenja, da po crkvama, a i inače u svakoj zgodnoj
prilici drže besede i daju saveta i ljubavi prema bliž-
njem u medjusobnoj slozi i potpomaganju, o poštova-
nju zakona, o zajedničkoj odbrani od zla itd., te da se
opitome naravi i pokolebani javni moral podigne i
učvrsti.

Molim, da i gg. vladike zadju po narodu, te da
upućuju neuke sveštenike i nadziru rad sveštenika
u ovome pravcu, govoreći i sami po crkvama i ma-
nastirima.

Dobro bi bilo, ako bi se neukim i manje rečitim
sveštenicima iz patrijaršije poslalo nekoliko vrsti
takvih beseda, koje bi ovi govorili ili čitali.

Ovakav rad sveštenstva samo će im podiči ugled
stanovništvu, a opštim interesima javnoj bezbednosti
napose učiniti vrlo mnogo.«

I ako je Ministarstvu Vera dobro poznato, da
apostolski rad u istaknutome pravcu spada medju
osnovne zvanične dužnosti dušebrižnoga sveštenstva,
ipak mu je čast, na naročitu zamolbu Gospodina Mi-
nistra Unutrašnjih Dela, prečasni Naslov učtivo za-
moliti, da i on izvoli područnomu si parohijskom sve-
štenstvu ponovo na srce staviti što savesnije vršenje
i staleških i patriotskih njegovih dužnosti u tom po-
gledu.«

O tem se gg. duhovniki obveščajo v prepričanju,
da bodo i nadalje posvečali vse svoje moči npravnemu
pouku in preporodu ljudstva.

35.

Shod voditeljev Marijinih družb.

V smislu sklepa konference dekanijskih vodite-
ljev Marijinih družb bo shod za voditelje kongregacij
cele škofije v četrtek 9. junija v Ljubljani v Alojzišču
(pritličje). Zborovanje bo trajalo dopoldne od 9. do
12. in se bo nadaljevalo popoldne ob 2.

Referati:

1. Stanje Mar. dr. v naši škofiji. — J. Kalan.
2. Koliko so druge organizacije doslej kongrega-
cija podpirale ali ovirale. — Prof. dr. Al. Merhar.
3. Kje in zakaj kongregacije ne uspevajo. —
Župnik-svétnik J. Zabukovec.
4. Notranje življenje v kongregaciji. — Rektor
P. V. Kopatin, D. J.
5. Apostolsko delo v kongregaciji. — Dr. A. Zde-
šar, C. M.
6. Mladiške kongregacije. — Kaplan Janko
Frančič.

7. Kongregacije za žene. — Župnik Matej Tavčar.

8. Pouk in zabava v kongregaciji. — Župnik Mar-
tin Štular.

Referati bodo, ker jih je mnogo, kratki, da bo
čas tudi za razgovor.

Marijine družbe so nam v teh Cerkvi sovražni-
časih bolj kot kdaj potrebne. A ni dosti, da jih le
imamo; treba je, da jih kolikor mogoče izrabimo za
dobro in izvežbamo za sveti boj, za prava božja in
sv. Cerkve. Zdaj pa mnoge družbe ne ustrezajo po-
polnoma zahtevam. Tudi njim je vojska prizadejala
občutno škodo. Pa tudi vodstvo ni vselej na višku.
Nujno je torej potrebno, da dvignemo družbe k no-
vemu življenju.

Iz teh razlogov se gg. voditelji vseh kongregacij
vljudno in nujno vabijo, da se shoda udeleže kar naj-
številneje.

Osrednji svet Mar. dr.

36.

Državni praznik sv. Cirila in Metoda.

Ministrstvo notranjih del je z odlokom z dne 26. maja 1920, Sl. št. 155, poslalo obvestilo, da se vsled odloka kraljevske vlade praznuje dan 24. maja, na katerega pade v vzhodni cerkvi god slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, kot državni praznik.

O čemer se župni uradi s tem obveščajo z naro-

čilom, naj se na vseh sedežih okrajnih glavarstev in sodišč vrši na rečeni dan služba božja, kakor je predpisano z normativnimi določili o praznovanju državnih praznikov v Škof. listu 1919, šte. 86. Ker je po rubrikah mogoče, naj se vzame isti dan missa votiva sv. Cirila in Metoda.

37.

Zaščita dece in mladine.

Ministrstvo ver, katoliški oddelek, sporoča semkaj z razpisom z dne 14. marca 1921, V. K. Br. 565, sledeče:

Da bi se što preglednije, iscrpnije i tačnije mogao u ministarstvu za socijalnu politiku (odelenje zaštita dece i mladeži) urediti statistički pregled organizacije (državne i privatne) zaštite dece i mladeži, brojnog pregleda normalne i abnormalne dece (po spolu, dobi i zanimanju), pa pregledi državnih i privatnih dečijih domova kao i svih ustanova priv. inicijative (domaćih i stranih društava) sa stanjem na 31. decembra 1920, rečeno je ministarstvo s upustvom (D. M. Br. 4686 od 9. XII. 1920 i D. M. Br. 1142 od 21. II. 1921) razaslalo i odnosne štampanice obrasce. Svima područnim organima na polju državne zaštite dece i mladeži (oblasnim drž. zaštitama, u Beogradu, Nišu, Skoplju, Bitolju, Novom Sadu, Subotici, Cetinju i povereništvima min. za socijalnu politiku, odelenjima za zaštitu dece i mladeži u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu i Splitu) naročito je naglašeno, da skupljanje statističkih podataka ima da spada na one područne organe (zaštite, poverenike, opštine, sreska načelstva, kotarske urede, poglavarstva upravnih opština, gradska poglavarstva, lekare, sudije, učitelje, sveštenike, župnike, hodže, pa organe javne bezbednosti itd.), koje odnosno zaštita oblasna ili odnosno povereništvo ministarstva za socijalnu politiku nalazi za najpodesnije i najpouzdanije za uspešno prikupljanje podataka ove vrste. Rok za dovršenje toga prikupljanja produžen je do 30. IV. 1921. god.

Po vestima, što ih je od pojedinih oblasnih zaštita i povereništava ministarstvo za socijalnu politiku

dobilo, neka gore pobrojana nadleštva i lica najpripravnije izlaze u susret pri prikupljanju i sredjivanju podataka. Medjutim, mnoštvo nadleštava i lica ne pokazuje nimalo sklonosti za pomaganje ovako potrebnog i hitnog posla.

Saopštavajući prednje, ovome je ministarstvu čast na zahtev ministarstva za socijalnu politiku, zamoliti prečasni naslov za hitno naredjenje područnome sveštenstvu, da najpripravnije i najhitnije izlazi u susret i saučestvuje u radu odeljenja za zaštitu dece i mladeži i područnih mu organa. Specijalno skupljanje statističkih podataka zahteva najveću pažnju, brzinu i rigoroznost.

Jedino će tako statistika, koju rečeno odelenje sada pribere, potpuno odgovarati pravom faktičnom stanju, a ne kombinacijama osnovanim na proizvoljnim podacima. Izvršivanje celokupnog programa budućeg rada državne zaštite dece i mladeži osnivaće se na podacima, koji se sada traže.

O učinjenom izvolite izvestiti ministarstvo vera.

Radi tega se vsem gg. duhovnikom naroča, naj u smislu tega razpisa drage volje in kolikor mogoče uspešno podpirajo sestavo statistike zaštite potrebnih otrok in mladine.

Na podlagi dopisa poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani z dne 12. aprila 1921, št. 1989, v isti zadevi se župnim uradom nujno priporoča, naj pri vseh vprašanjih, ki se tičejo zaštite dece in mladine in v katerih bi se obračal oddelek za zaščito dece in mladine v Ljubljani nanje, radi sodelujejo.

38.

Razpis nabirke za pogorelce v Knežji vasi, občina Dobrnič.

Predsedstvo poverjeništvu za notranje zadeve v Ljubljani je poslalo semkaj z dopisom z dne 24. marca 1921, št. 3399/pr., sledeči poziv:

Dne 21. marca 1921 je požar upepelil Knežjo vas,

občina Dobrnič, politični okraj Novo mesto. Zgorelo je 14 hiš, vsa gospodarska poslopja, gospodarske potreščine, živež, perilo, živina itd. Brez strehe in brez premoženja je 81 ljudi.

Po nesreči prizadeti prebivalci Knežje vasi so torej v skrajni bedi, po svoji lastni moči si ne morejo pomagati, treba jim pomoči od drugod.

Da se jim olajša beda, razpisujem s tem nabilanje milih darov v vsem območju deželne vlade za Slovenijo.

Darovi se sprejemajo v Ljubljani pri poverjeništvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, drugod pri vseh

okrajnih glavarstvih in pri oblastvih, katere bodo ta določila, nadalje pri mestnih magistratih v Celju, Mariboru in Ptuju.

Radi tega se župni uradi vabijo, da tudi v tem primeru, kakor v sličnih, oznanijo, priporoče in izvrše nabirko v korist prizadetim pogorelcem, ako tega še niso storili. Nabrane vsote naj se pošljejo na mesta, našteta v oklicu, ali pa ordinariatu.

39.

Razne opomnje.

Rok za napovedi za odmero pristojbinskega namestka. Na več prošenj, gošlih ordinariatu, je isti prosil na delegacijo ministrstva financ v Ljubljani za splošno podaljšanje roka do konca maja 1921.

Od finančnega okrajnega ravnateljstva v Ljubljani, pristojbinski oddelek, je došel na to sledeči dopis:

»Na tamošnji dopis z dne 28. aprila 1921, št. 1747, se sporoča, da je splošno podaljšanje roka za napoved pristojbinskemu namestku podvržene imovine do 31. maja 1921 nedopustno in nemožno.

Pač pa se dovoljuje posameznim prosilcem v upoštevanja vrednih slučajih primerno podaljšanje napovednega roka.

Take prošnje pa morajo biti kolkovane s kolkom

za 2 dinarja in jim je poleg tega tudi priložiti kolek za 5 dinarjev za rešitev, na kar naj izvoli naslov podrejene župne urade opozoriti, ker povzročajo nekolkovane prošnje samo nepotrebne pisarije in zamude in se polože taiste, če prosilec v danem roku naknadno ne vpošlje predpisanih kolkov, n e r e š e n e k s p i s o m.«

O tem se župni uradi obveščajo. Naroča se jim pa hkrati, naj, v kolikor tega še niso storili, nemudoma sestavijo priznanice in jih odpošljejo na pristojno mesto. Izdelovanje napovedi ni namreč združeno z velikimi težavami, ako so na razpolago priznanice prejšnjega desetletja, ker se je treba ozirati le na majhne izpremembe v predpisih in na izpremembe v premoženju, zavezanemu pristojbinskemu namestku.

40.

Škofijska kronika.

Višji redovi. Prevzvišeni gospod knezoškof je za letos določenim novomašnikom podelil subdiakoniat v nedeljo, dne 10. aprila. Diakoniat se jim bo podelil v soboto, dne 21. maja, prezbiteriat pa v nedeljo, dne 10. julija t. l.

Cerkveno odlikovanje. Za tajna kamornika Nj. Svetosti papeža (cubicularii intimi, seu secreti supranumerarii) sta bila imenovana Mons. Jožef Dostal, ravnatelj škofijske pisarne, in profesor Mons. dr. Jožef Debevec.

Škof. komisija za katehetske izpite. Prof. dr. Ivan Janežič je odložil predsedstvo te komisije, častni kanonik prof. dr. Ivan Svetina je pa prosil razrešenja kot eksaminator. Za predsednika je bil imenovan nato stolni kanonik Ignacij Nadrah, za eksaminatorja pa profesor dr. Jožef Demšar.

Višji šolski svet. Za zastopnika katehetov je bil imenovan stolni kanonik Ignacij Nadrah, za njegovega namestnika pa profesor dr. Gregorij Pečjak.

Za župnega upravitelja v Horjulju je bil imenovan Franc Nastran, kaplan na Krki.

Premeščeni so bili kaplani: Anton Hostnik iz Št. Ruperta v Trnovo v Ljubljani; Janez Mevželj iz Gorij v Št. Rupert; Janez Dežela iz Preddvora v Gorje.

Umrli so: Jožef Pristov, župnik v Horjulju, dne 29. marca 1921. — Andrej Krauland, župnik v Polomu, dne 18. aprila 1921. — Janez Virant, kanonik koleg. kapitlja v Novem mestu, dne 24. aprila 1921. — Mihael Horvat, župnik v pokoju, v Rušah pri Mariboru dne 5. maja 1921. — Naj v miru počivajo!

Škofijski ordinariat v Ljubljani, 10. maja 1921.

Vsebina: 29. Sestanek gg. arhidiakonov in dekanov l. 1921. — 30. Konferenca dekanijških voditeljev Marijinih družb. — 31. Usposoblenostni izpiti za veroučitelje ljudskih in meščanskih ter srednjih šol. — 32. Spregledi zakonskih zadržkov. — 33. Škofijske pisarniške pristojbine. — 34. Za dvignjenje in učvrstitev javne npravnosti. — 35. Shod voditeljev Marijinih družb. — 36. Državni praznik sv. Cirila in Metoda. — 37. Zaščita dece in mladine. — 38. Razpis nabirke za pogorcele v Knežji vasi, občina Dobrnič. — 39. Razne opomnje. — 40. Škofijska kronika.